

Årsredovisning 2021

ÖSTERSJÖSTIFTELSEN

STIFTELSEN FÖR FORSKNING INOM OMRÅDEN MED
ANKNYTNING TILL ÖSTERSJÖREGIONEN OCH ÖSTEUROPA

Innehåll

Förord	4
Förvaltningsberättelse	5
Stiftelsens forskningsstöd 2021	7
Den ekonomiska förvaltningen 2021	22
Resultaträkning	29
Balansräkning	30
Noter	33

Omslag: Flame Towers, Baku, Azerbajdzjan. Foto: Lloyd Alozie / Unsplash

Förord

Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa, Östersjöstiftelsen, har som forskningsfinansiär en särskild profil genom sin stadga där dels ett geografiskt område är utpekad, dels ändamålet anges till att stödja utvecklingen av Södertörns högskola. Det vägledande målet med stiftelsens verksamhet är formulerat i stiftelsens programförklaring:

Östersjöstiftelsens stöd till forskning, forskarutbildning och infrastruktur ska skapa högsta möjliga kvalitet i forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa vid Södertörns högskola.

Stiftelsen har under år 2021 fattat beslut om ansökningar dels från enskilda forskare och grupper av forskare, dels från rektor vid Södertörns högskola. Under året har två nya stödformer implementerats, storprojekt och forskarnätverk. Stiftelsen har också beslutat att inrätta ett särskilt gästforskarprogram för utsatta forskare.

Inom stiftelsens kapitalförvaltning fortsätter arbetet med hållbarhetsfrågorna. Från och med år 2021 har stiftelsen integrerat hållbarhetsaspekterna som en del i alla de investeringsbedömningar som stiftelsen gör.

Även under detta år har pandemin satt sin prägel på verksamheten. De flesta möten med styrelse, delegationer och bedömarpaneler har varit digitala. Stiftelsen har också tagit ställning till ett antal ansökningar om förlängd dispositionstid av projekt med anledning av svårigheter som uppstått på grund av pandemin. Det nya årets början, med Rysslands invasion av Ukraina, påverkar såväl stiftelsens forskningsstöd som kapitalförvaltning.

Vi vill här uttrycka vårt varma tack till medarbetare vid stiftelsens kansli och ledamöter i styrelse och delegationer för deras insatser under år 2021.

Lars Haikola
Odförande

Britta Lövgren
Forskningsdirektör

Förvaltningsberättelse

Stiftelsens ändamål

Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa (Östersjöstiftelsen), organisationsnummer 802400-4155, inrättades av den svenska regeringen den 23 juni 1994. Stiftelsen har sitt säte i Huddinge kommun.

Stiftelsen tillkom genom en avsättning av ett kapital på knappt 1,3 miljarder kronor av de så kallade löntagarfondspengarna. Östersjöstiftelsens ändamål är att stödja forskning, forskarutbildning och akademisk infrastruktur med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa vid Södertörns högskola. Enligt stadgarna för Östersjöstiftelsen får stiftelsens kapital inte förbrukas, endast kapitalavkastningen får användas till stiftelsens ändamål.

Främjande av stiftelsens ändamål

Östersjöstiftelsen har under år 2021 betalat ut 148 302 tkr i anslag i enlighet med stiftelsens stadgar. Beloppet avser innevarande och tidigare års beslut. Till nya forskningsprojekt och forskarnätverk har stiftelsen betalat ut 16 727 tkr. Dessa projekt utgörs av postdokprojekt, två- och treåriga projekt samt forskarnätverk vilka enskilda forskare eller grupper av forskare ansöker om direkt hos Östersjöstiftelsen. Till pågående forskningsprojekt har stiftelsen betalat ut 33 454 tkr. Dessa är postdokprojekt och två- och treåriga projekt. Till olika verksamheter vid Södertörns högskola har stiftelsen efter ansökan från högskolan och beredning av stiftelsen betalat ut 98 121 tkr.

Vid sammanträde 2021-10-06 fattade styrelsen beslut att bevilja 186 202 tkr till främjande av stiftelsens ändamål i enlighet med stiftelsens stadgar avseende verksamhetsåret 2022. För nya forskningsprojekt beviljades 70 718 tkr (avser forskningsprojektens hela period inklusive medel till senare avböjda anslag). Till verksamhet vid Södertörns högskola under år 2022 beviljades, efter ansökan från högskolan, 115 484 tkr. För pågående projekt godkändes 24 348 tkr efter rekvisition från Södertörns högskola. Vid sammanträde 2021-04-14 fattade styrelsen beslut att bevilja 367 tkr till forskarnätverk. Dessa medel betalades ut redan år 2021.

Styrelsen

Styrelsen är Östersjöstiftelsens högsta beslutande organ och utses av regeringen (två ledamöter) och av styrelsen själv (sju ledamöter). Förslag till ledamöter (sex stycken) lämnas av Kungl. Vetenskapsakademien, universitet och högskolor samt myndighetscheferna för Vetenskapsrådet, Forte (Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd), Formas (Forskningsrådet för hållbar utveckling) och Vinnova (Verket för innovationssystem). En ledamot föreslås av styrelsen själv. År 2019 utsågs en ny styrelse med mandatperiod från och med 1 juli 2019 till och med 30 juni 2022.

Under 2021 har styrelsen haft följande sammansättning:

Lars Haikola, tidigare universitetskansler, ordförande
Ann-Marie Ekengren, professor, Göteborgs universitet, vice ordförande

Åke Gustafson, tidigare vd, Försäkringsbranschens pensionskassa

Jenny Larsson, professor, Stockholms universitet
Katarina Leppänen, professor, Göteborgs universitet
Anders Ljunggren, tidigare ambassadör

Ilkka Henrik Mäkinen, professor Uppsala universitet
Stefan Nyström, avdelningschef, Naturvårdsverket
Helena Sandberg, professor, Högskolan i Halmstad och Lunds universitet

Styrelsen har under år 2021 haft sju sammanträden varav ett bestod av ett per capsulam-beslut.

På uppdrag av Östersjöstiftelsens styrelse arbetar en placeringsdelegation och en forskningsdelegation.

Placeringsdelegationen

Placeringsdelegationen har till uppgift att på styrelsens uppdrag svara för stiftelsens kapitalförvaltning enligt de beslut om ansvar och befogenheter som fastställs i den av styrelsen beslutade placeringspolicyn. Policyn revideras årligen och fastställdes senast 2021-06-09.

Under verksamhetsåret har följande personer varit ledamöter i placeringsdelegationen:

Lars Haikola, tidigare universitetskansler, ordförande

Åke Gustafson, tidigare vd, Försäkringsbranschens pensionskassa, vice ordförande

Anna Malm Bernstein, senior konsult

Stefan Nyström, avdelningschef, Naturvårdsverket

Placeringsdelegationen har under år 2021 haft tio sammanträden.

Forskningsdelegationen

Stiftelsens forskningsdelegation har till uppgift att bereda ansökningar i stiftelsens utlysningar av anslag till projekt och postdok-projekt. Forskningsdelegationen ska föreslå sakkunniga för granskning av ansökningar, läsa vetenskapliga slutredovisningar från forskningsprojekt, genomföra halvtidsuppföljningar av pågående projekt, vara rådgivande vid stiftelsens vetenskapliga utvärderingar, hålla strategimöten och bidra till att utveckla stiftelsens forskningsstöd.

Under verksamhetsåret har följande personer varit ledamöter i forskningsdelegationen:

Ann-Marie Ekengren, professor, Göteborgs universitet, ordförande

Helena Sandberg, professor, Högskolan i Halmstad och Lunds universitet, vice ordförande

Christofer Edling, professor, Lunds universitet

Jenny Larsson, professor, Stockholms universitet

Sverker Molander, professor, Chalmers tekniska högskola

Søren Overgaard, docent, Köpenhamns universitet

Maria Sjöberg, professor, Göteborgs universitet

Krzysztof Stala, docent emeritus, Köpenhamns universitet

Forskningsdelegationen har under år 2021 haft tre sammanträden varav två var tvådagarsmöten.

Stiftelsens forskningsstöd

Snabbfakta om stiftelsens finansiering 2021

- 81 forskningsprojekt pågick under året
- 261 forskare ingick i pågående projekt och postdok-projekt
- 82 doktorander finansierades helt eller delvis, de flesta inom forskarskolan BEEGS, The Baltic and East European Graduate School
- 208 anställda vid Södertörns högskola finansierades helt eller delvis (doktorander ej inräknade)
- 21 professorer finansierades inom ett särskilt professorsprogram
- Av 53 ansökningar om två- och treåriga projekt beviljades 10
- Av 10 ansökningar om postdok-projekt beviljades 3
- Av 7 ansökningar om storprojekt beviljades 1
- Av 3 ansökningar om forskarnätverk beviljades samtliga
- 3 bedömarpaneler beredde ansökningarna
- 72 externa sakkunniga deltog i beredningsarbetet
- 148 mnkr har utbetalats i anslag för verksamhet under år 2021

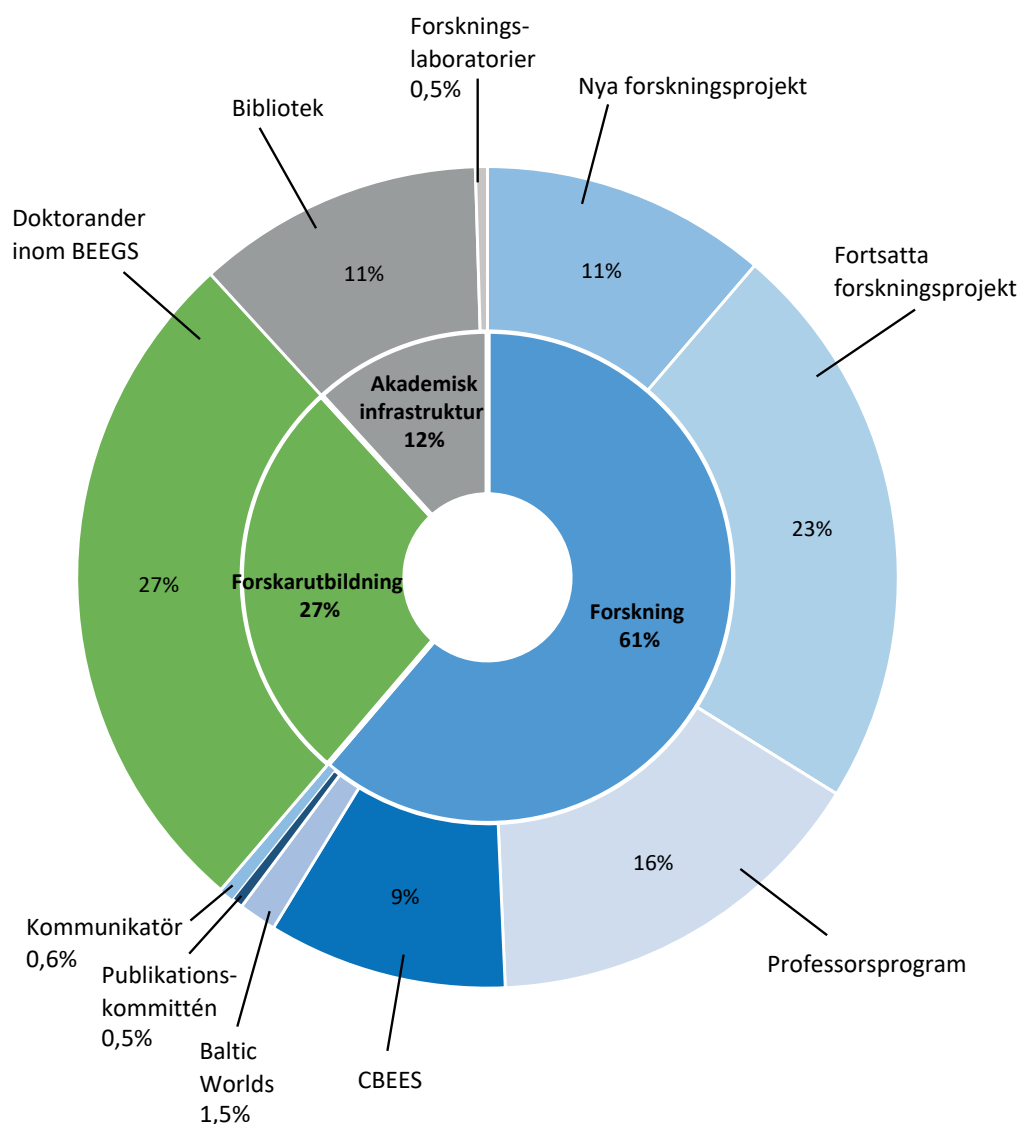

Diagram 1. Fördelning av utbetalade medel år 2021.

Östersjöstiftelsens mål och inriktning

Målet för Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa, Östersjöstiftelsen, grundas i stiftelsens stadgar och är att:

Östersjöstiftelsens stöd till forskning, forskarutbildning och infrastruktur ska skapa högsta möjliga kvalitet i forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa vid Södertörns högskola.

Stiftelsens stöd ska ha anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa. Med Östersjöregionen avses Östersjön samt de områden som gränsar till detta hav. Med Östeuropa avses det postkommunistiska Central-, Syd- och Östeuropa. Östersjöstiftelsen finansierar inte forskning som uteslutande berör Sverige eller svenska förhållanden. Stöd kan dock ges för forskning som berör Sverige, eller länder helt utanför Östersjöregionen och Östeuropa, vid komparativa studier när det är vetenskapligt motiverat. För att forskningen ska bedömas ha hög relevans för Östersjö- och Östeuropaområdet ska den konkret bidra till kunskapen om detta område. Forskning inom området som involverar samarbeten med forskare och forskningsinstitutioner samt andra aktörer i Östersjö- och Östeuropaområdet förstärker relevansen. Forskning vars huvudfråga är mer principiell, och där Östersjö- eller Östeuropaområdets betydelse inte motiveras av huvudfrågan, eller där kopplingen till området är indirekt, bedöms ha lägre relevans.

Stiftelsen har som forskningsfinansiär en särskild profil genom sin stadga där dels ett geografiskt område är utpekad, dels ändamålet anges till att stödja utvecklingen av Södertörns högskola. Stiftelsen har utarbetat en särskild programförklaring för åren 2020–2030 som förtydligar stiftelsens mål och inriktningen på stiftelsens stöd.

Stiftelsens forskningsstöd kan delas upp i två delar. Dels stöd som kan beviljas efter ansökan till stiftelsen från enskilda forskare eller grupper av forskare, dels stöd som kan beviljas till Södertörns högskola efter ansökan av rektor. Enligt stiftelsens programförklaring är en målsättning att stödet som ges till forskning och forskarutbildning efter ansökan av forskare eller forskargrupper direkt till Östersjöstiftelsen ska utgöra merparten av Östersjöstiftelsens medelstilldelning.

Av programförklaringen framgår att stiftelsen kan stödja såväl egna som utifrån kommande initiativ, men en förutsättning är att stödet utvecklar verksamheten vid Södertörns högskola. Programförklaringen inkluderar också fyra prioriteringar för att tydliggöra avsikterna med stiftelsens stöd. Dessa är: Internationalisering, Den vetenskapliga karriären – alla steg, Forskningens infrastruktur samt Synlighet och samverkan. De är inte varandra uteslutande utan stiftelsens stödformer omfattar oftast flera av dem.

Stiftelsens stöd till forskningsprojekt och forskarnätverk 2017–2021 – en överblick

I det följande ges en överblick över stiftelsens stöd till forskare som söker anslag direkt från Östersjöstiftelsen. Östersjöstiftelsen har under år 2021 haft fyra sådana stödformer: två- och treåriga projekt, postdok-projekt, storprojekt och forskarnätverk, de två senare var nya för år 2021.

Två- och treåriga projekt

Två- och treåriga projekt är stöd till en enskild forskare eller en mindre grupp av forskare som själva formulerar forskningsproblem, metod och genomförande och utför en väl definierad forskningsuppgift inom en begränsad tid. Projektstöd kan sökas av enskilda forskare eller mindre grupper av forskare. Samtliga ska ha doktorsexamen vid ansökningstillfället. Projektperioden är två eller tre år och anslagsbeloppet är från och med år 2021 maximalt 2 mnkr per år, tidigare var det maximalt 3 mnkr per år.

Postdok-projekt

Med postdok-projekt avses stöd till en enskild forskare som nyligen har erhållit sin doktorsexamen. Stödet ska användas för att utföra en väl definierad forskningsuppgift inom en begränsad tid. Forskaren formulerar själv sitt forskningsproblem, metod och genomförande. Det kan sökas av en enskild forskare med doktorsexamen och kan sökas upp till tre år efter doktorsexamen. Fram till och med år 2020 kunde lönebidraget omfatta 80 procent av heltidstjänst per år, från och med år 2021 kan lönebidraget omfatta 80–100 procent av heltidstjänst per år. Projektperioden är två år.

Storprojekt

Med storprojekt avses stöd till en forskargrupp bestående av minst fyra forskare, med en gemensam och väl sammanhållen forskningsuppgift. Ett storprojekt ska karaktäriseras av excellens i ansökans delar och dess helhet. Forskningsuppgiften måste vara mer

omfattande och utmanande än att en enskild forskare kan lösa uppgiften. En förutsättning för att erhålla medel för storprojekt är att en kvalificerad forskningsmiljö eller ett kvalificerat forskarnätverk finns på plats som är väl förankrat i det internationella forskarsamhället. Storprojekt syftar till samarbeten över ämnes-, lärosätes- och nationsgränser. Storprojekt syftar också till att ge forskare möjlighet att skapa en forskargrupp verksam på lång sikt. Storprojekt karaktäriseras av ett starkt internationellt inslag i forskargruppen. Medel för storprojekt kan sökas av grupper om minst fyra forskare, som även kan söka medel inom ramen för storprojektet till postdoktorer och doktorander. Projektperioden är fyra eller fem år och anslagsbeloppet är maximalt 5 mnkr per år.

Forskarnätverk

Forskarnätverk är stöd till att antingen skapa eller upprätthålla redan etablerade nätverk mellan forskare. Nätverken ska syfta till att bidra till kommande forskning genom vetenskapliga möten och kontakter där forskare kan definiera, avgränsa och formulera forskningsidéer som i förlängningen kan leda fram till ansökningar om forskningsmedel. Medel till forskarnätverk söks av grupper av forskare där en övervägande del av deltagarna ska komma från forskningsmiljöer utanför Sverige och kan även inkludera doktorander. Samarbete med forskare vid Södertörns högskola är en förutsättning. Omfattningen i medel är maximalt 150 000 kronor per nätverk för maximalt ett år.

De tre stödformerna två- och treåriga projekt, postdok-projekt och storprojekt är öppna att söka för forskare vid lärosäten såväl i som utanför Sverige. Södertörns högskola ska vara anslagsförvaltare för ett beviljat projekt. Stödformen forskarnätverk är också öppen för forskare vid lärosäten såväl i som utanför Sverige. Ett svenskt lärosäte ska vara anslagsförvaltare för medel till ett beviljat forskarnätverk. Stödformen förutsätter samarbete med forskare vid Södertörns högskola.

Årtalen som anges i det följande avser det år som projekten beviljades.

Ansökningar, könsfördelning, beviljade belopp och institutionell tillhörighet

Totalt har under perioden 2017–2021 353 ansökningar om projektmedel skickats in till Östersjöstiftelsen. Under åren 2019 och 2020 minskade antalet, för att under det senaste året öka i antal. Se diagram 2. En bidragande orsak till att antalet ansökningar minskade är förmodligen att stiftelsen skärpte anvisningarna när det gäller vilka som kan söka projektmedel. I 2019 års ansökningsomgång infördes regeln att en projektledare för ett pågående projekt finansierat av Östersjöstiftelsen inte kan söka ett nytt projekt som projektledare förrän det pågående projektet är slutredovisat. Anledningen var att stiftelsen ville säkerställa att projekt genomförs och avslutas samt att resultaten från forskningen sprids. I 2020 års ansökningsomgång infördes regeln att det är möjligt att medverka endast i en enda ansökan om projekt- eller postdok-projekt, oavsett om forskaren söker som projektledare eller projektdeltagare. Ökningen under 2021 kan förklaras av att två nya stödformer, storprojekt och forskarnätverk, infördes.

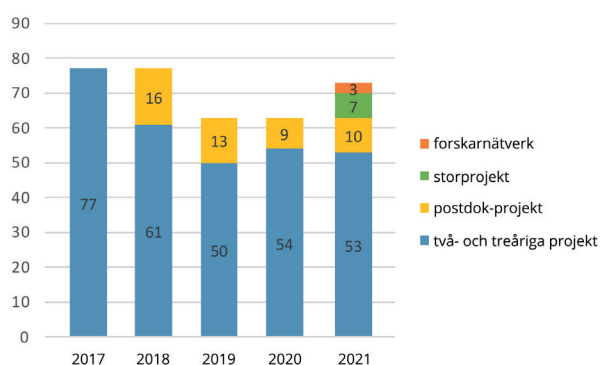

Diagram 2. Antal inskickade ansökningar 2017–2021, fördelat på stödform.

Antalet beviljade ansökningar var 15 ansökningar åren 2017 och 2018. Den sammanlagda siffran för projekt och postdok-projekt minskade från och med 2019 då 13 ansökningar beviljades liksom även år 2020. Förändringen i antalet beviljade ansökningar följer söktrycket för de två åren. I ansökningsomgången år 2021 beviljades totalt 14 forskningsprojekt, varav ett storprojekt, och 3 forskarnätverk. Under postdok-projektens andra och tredje ansökningsomgång, åren 2019 och 2020, utgjorde postdok-projekt nästan hälften av de beviljade projekten (6 av 13 beviljade projekt). År 2021, liksom i den första ansökningsomgången år 2018, beviljades 3 postdok-projekt.

Fler män än kvinnor har skickat in ansökningar om två- och treåriga projekt under perioden 2017–2021, men fler kvinnor har varit framgångsrika med sina ansökningar. Se diagrammen 4 och 5. Sett över en längre period har dock beviljandegraden för kvinnor och män som söker två- och treåriga projekt varit densamma. Stödformen postdok-projekt har funnits sedan år 2018. Den omfattar ett mindre antal ansökningar och tydliga trender när det gäller könsfördelning och beviljandegrad är svåra att se. Kvinnor har beviljats fler postdok-projekt än män, men skillnaderna är små.

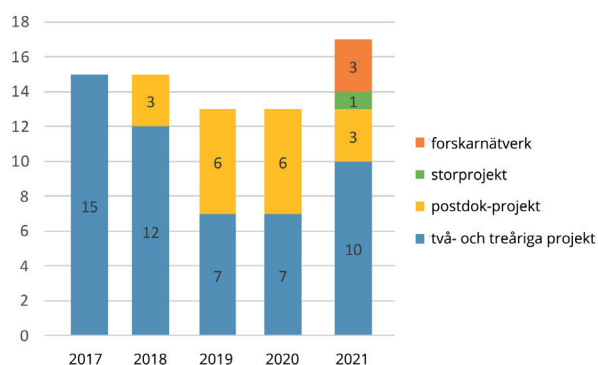

Diagram 3. Antal beviljade ansökningar 2017–2021, fördelat på stödform.

Stödformen storprojekt var ny för år 2021 så några trender går inte att identifiera. Av sju inskickade ansökningar om storprojekt var könsfördelningen bland projektledare fem män och två kvinnor. Ett projekt med en man som projektledare beviljades. Bland deltagare i inskickade storprojektansökningar var 27 män och 19 kvinnor. I det storprojekt som beviljades medel ingick 5 män och 6 kvinnor (exklusive projektledaren).

Även stödformen forskarnätverk var ny år 2021 och inte heller för den går det att identifiera några trender ännu. Bland de tre ansökningarna om forskarnätverk var två kvinnor och en man projektledare. I nätverken ingick totalt 10 män och 16 kvinnor (exklusive projektledare).

Fram till och med år 2017 erbjöd stiftelsen endast en stödform, två- eller treåriga projekt. År 2018 infördes möjligheten att söka postdok-projekt. Beviljandegraden för projekt låg på cirka 19 procent under åren 2017–2018, men när postdok-projekt som stödform introducerades sjönk beviljandegraden för projekt till 13 procent år 2020, medan beviljandegraden för postdok-projekt steg under åren 2018–2020. År 2021 var den dock 19 procent för två- och treåriga projekt och 30 procent för postdok-projekt. Beviljandegraden för de två stödformer som infördes år 2021 var för storprojekt 14 procent och för forskarnätverk 100 procent.

Beviljandegraden fördelat på olika stödformer framgår av följande figur.

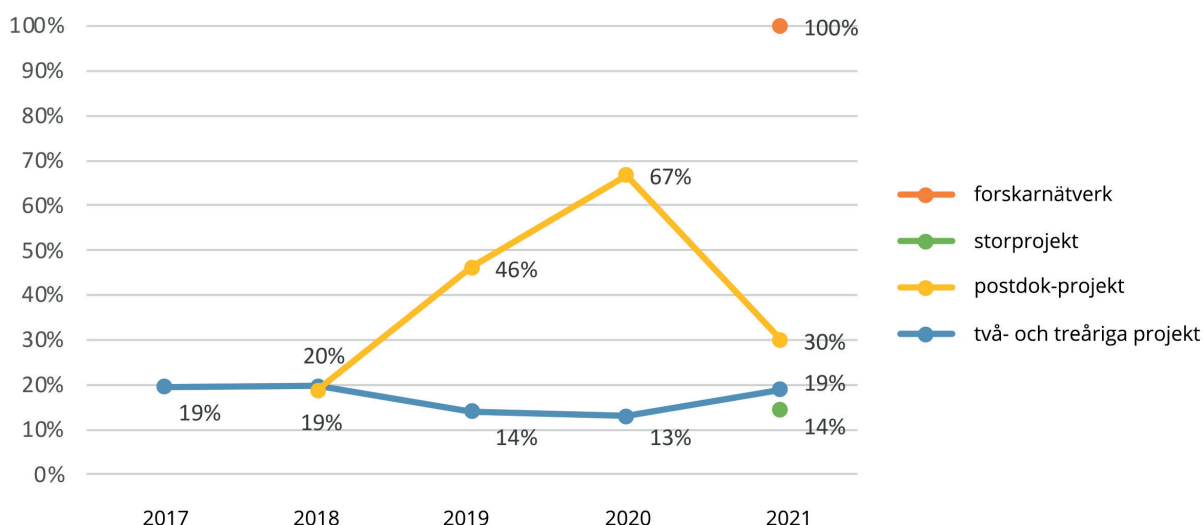

Diagram 6. Beviljandegrad med fördelning på stödformer 2017–2021.

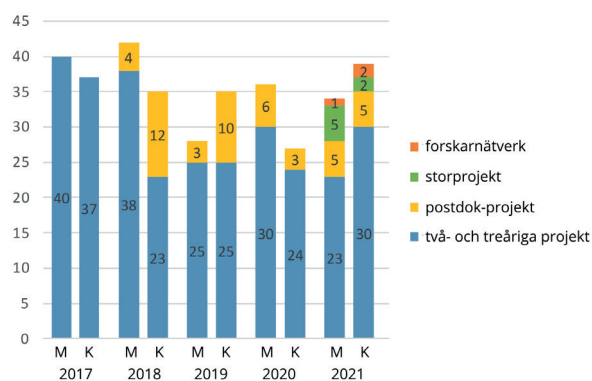

Diagram 4. Antal inskickade ansökningar med könsfördelning 2017–2021, fördelat på stödform.

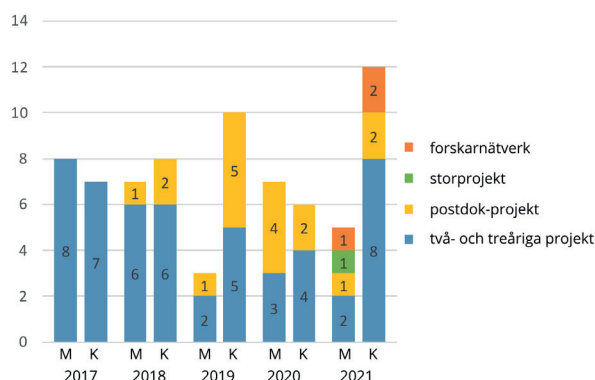

Diagram 5. Antal beviljade ansökningar med könsfördelning 2017–2021, fördelat på stödform.

De totala beviljade medlen till nya projekt sjönk från en nivå på cirka 80 mnkr per år till under 50 mnkr per år för åren 2019 och 2020. Det genomsnittliga beviljade beloppet per projekt sjönk också. För år 2021 sjönk beloppet per projekt för två- och treåriga projekt i och med ändringen, från 3 mnkr per år till 2 mnkr per år, av det maximala belopp som var möjligt att söka. Ytterligare en anledning till att beviljade belopp sjunkit kan vara att stiftelsen från och med år 2018 inte längre tillåter doktorander i två- och treåriga projekt. En annan anledning är att ansökningar om postdok-projekt, för vilka det inte är möjligt att söka mer omfattande medel, har varit framgångsrika sedan stödformen infördes. År 2021 däremot steg de totala beviljade medlen till nya forskningsprojekt till drygt 70 mnkr, den främsta anledningen till detta är införandet av stödformen storprojekt.

Under år 2021 fanns fem institutioner vid Södertörns högskola: Institutionen för kultur och lärande, Institutionen för historia och samtidsstudier, Institutionen för samhällsvetenskaper, Institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik samt Institutionen för polisiärt arbete. Forskare som sökt och också beviljats flest ansökningar under perioden 2017–2021 hör till den förstnämnda institutionen, Institutionen för kultur och lärande. Forskare från Institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik har sökt och beviljats lägst antal ansökningar. Under år 2021 beviljades dock institutionen en ansökan om storprojekt, den enda ansökan som stiftelsen beviljade i den nya stödformen storprojekt. Östersjöstiftelsen har inte mottagit några ansökningar från Institutionen för polisiärt arbete.

Forskarnas akademiska hemvist

Stiftelsen välkomnar forskare från lärosäten såväl inom som utanför Sverige. Om ett forskningsprojekt beviljas medel ska Södertörns högskola vara anslagsförvaltare för projektet. För stödformen forskarnätverk kan ett svenskt lärosäte vara anslagsförvaltare, nätverket ska inkludera forskare vid Södertörns högskola. Stiftelsen har under senare tid bedrivit ett utvecklingsarbete för att öka det nationella och internationella deltagandet i stiftelsens olika stöd. Den nya stödformen storprojekt syftar till samarbeten över ämnes-, lärosätes- och nationsgränser och en

ansökan ska karaktäriseras av ett starkt internationellt inslag i forskargruppen. I stödformen forskarnätverk, som också är ny sedan år 2021, ska en övervägande del av deltagarna komma från forskningsmiljöer utanför Sverige. Stiftelsen har också ökat informationsinsatserna om stiftelsens verksamhet.

I stiftelsens statistik över forskarnas hemvist baseras forskarens hemvist/ land på tillhörighet till ett lärosäte inte till nationalitet. I statistiken har en gruppering gjorts enligt fyra geografiska områden: Sverige (Södertörns högskola separat och övriga svenska lärosäten), Östersjö- och Östeuropaområdet (exklusive Sverige), övriga Europa och övriga världen.

För två- och treåriga projekt dominerar forskare som projektledare från Södertörns högskola både vad gäller sökta och beviljade projekt. Under de senaste fyra åren har dock antalet sökande projektledare från andra svenska lärosäten ökat, särskilt vid utlysningen år 2021. En liten ökning kan också iakttas när det gäller antal beviljade projekt med projektledare från andra lärosäten i Sverige. När det gäller deltagare i projekt har antalet deltagare från Södertörns högskola, som tidigare tydligt har dominerat, minskat från och med år 2018. Antal deltagare från andra svenska lärosäten än Södertörns högskola har varit stabilt. År 2020 ökade antalet deltagare från Östersjö- och Östeuropaområdet. Under denna ansökningsomgång kom nästan lika många deltagare från Östersjö- och Östeuropaområdet som från Södertörns högskola. Samma sak gällde för år 2021, dock var antalet deltagare färre.

För postdok-projekt dominerade forskare från Södertörns högskola som projektledare i sökta projekt i de två första utlysningarna 2018 och 2019. I de följande två utlysningarna minskade antalet sökande från Södertörns högskola. Samtidigt tillkom sökande från andra länder både i Östersjö- och Östeuropaområdet och länder utanför området. År 2021 ökade också antalet sökande från andra svenska lärosäten. Samma år kom samtliga projektledare för beviljade postdok-projekt från andra lärosäten än Södertörns högskola.

Samtliga projektledare som ansökte om storprojekt år 2021 kom från Södertörns högskola. Inom stödformen är ett av kraven ett starkt internationellt inslag.

39 procent av deltagarna i inskickade ansökningar kom från Östersjö- och Östeuropaområdet, 35 procent från Södertörns högskola och 24 procent från andra svenska lärosäten. I det beviljade storprojektet ingår (exklusive projektledaren) fyra deltagare från Östersjöregionen, fyra från Södertörns högskola och tre från andra svenska lärosäten.

Samtliga projektledare i utlysningen av forskarnätverk kom från Södertörns högskola. Bland deltagare dominerade forskare från Östersjöregionen och Östeuropa – tolv deltagare från åtta länder, jämfört med fem deltagare från Södertörns högskola och tre från övriga länder. En försiktig slutsats av den första utlysningen av forskarnätverk är att stödformen inspirerat till samarbete mellan forskare från Södertörns högskola och från Östersjö- och Östeuroparegionen.

Totalt sett för samtliga fyra stödformer i inskickade ansökningar under åren 2017–2021 var de vanligast förekommande länderna när det gäller akademisk hemvist för projektledare USA och Ryssland, förutom Sverige. För projektdeltagare var det Polen, Finland och Estland, förutom Sverige.

Östersjöstiftelsens anslag till forskningsprojekt

Forskningsprojekt år 2021

Anslag till forskningsprojekt

Tabellen nedan visar beviljade medel för dels nya forskningsprojekt fördelat på stödform, dels forskarnätverk, för åren 2021 och 2022. Tabellen visar också avböjda anslag, det vill säga sådana där forskare har beviljats anslag till forskningsprojekt men senare tackat nej. För anslag som beviljades med start år 2021

och år 2022 tackade två projektledare nej till anslag respektive år. Tabellen avser belopp för forskningsprojektens hela löptid. De beviljade beloppen utbetalas under projektperioden fördelat på det antal år som respektive stödform avser, det vill säga ett, två, tre eller fem år.

STÖDFORM	PROJEKT MED STARTÅR 2021, TKR			PROJEKT MED STARTÅR 2022, TKR		
	Beviljats	Avböjda anslag	Totalt	Beviljats	Avböjda anslag	Totalt
Postdok-projekt	12 066	- 2 197	9 869	6 430	- 1 473	4 957
Två- och treåriga projekt	36 438	- 2 161	34 277	39 291	- 2 231	37 060
Storprojekt	-	-	-	24 997	-	24 997
Forskarnätverk	367	-	367	Utllysning, beslut och start sker 2022		
Summa	48 871	- 4 358	44 513	70 718	- 3 704	67 014

Tabell 1. Beviljade anslag till nya forskningsprojekt och forskarnätverk med startår 2021 och 2022, beloppen avser hela projektperioden (tkr).

Nedanstående tabell avser de belopp som utbetalas årligen för dels nya forskningsprojekt, fördelat på stödform och nya forskarnätverk, dels beviljade och

rekvirerade medel till pågående forskningsprojekt. För nya forskningsmedel och forskarnätverk avser beloppen det första året.

ANSLAG	PROJEKTMEDEL TILL ÅR 2021, TKR			PROJEKTMEDEL TILL ÅR 2022, TKR		
	Beviljats/ rekvirerats	Avböjda anslag	Totalt	Beviljats/ rekvirerats	Avböjda anslag	Totalt
Nya postdok-projekt	6 033	- 1 099	4 934	3 215	- 737	2 478
Nya två- och treåriga projekt	12 146	- 720	11 426	13 639	- 744	12 895
Nya storprojekt	-	-	-	4 999	-	4 999
Nya forskarnätverk	367	-	367	Utllysning, beslut och start sker 2022		
Totalt nya projekt i alla stödformer	18 546	- 1 819	16 727	21 853	- 1 481	20 372
Beviljade medel till pågående forskningsprojekt	19 390	-	19 390	-	-	-
Rekvision av medel till pågående forskningsprojekt	14 064	-	14 064	24 348	-	24 348
Summa	52 000	- 1 819	50 181	46 201	- 1 481	44 720

Tabell 2. Beviljade anslag samt rekvisition av medel till forskningsprojekt för åren 2021 och 2022, belopp per år, i tkr.

Två- och treåriga projekt och postdok-projekt

För ansökningar om två- och treåriga projekt och postdok-projekt tillämpar Östersjöstiftelsen ett förfarande i två steg, en kortare skiss i det första steget och för de projekt som går vidare en fullständig projektbeskrivning i ett andra steg. Stiftelsens forskningsdelegation bereder ansökningarna om två- och treåriga projekt och postdok-projekt. För de ansökningar som går vidare till steg 2 granskas ansökan förutom av forskningsdelegationen även av minst två externa sakkunniga per ansökan. De sökande får tillgång till de sakkunnigas utlåtanden.

Forskningsdelegationen är en brett sammansatt panel bestående av åtta forskare med akademisk hemvist i Sverige och i Danmark. Könsfördelningen i delegationen är jämn med fyra kvinnor och fyra män. Kriterierna för bedömning av två- och treåriga projekt och postdok-projekt är vetenskaplig kvalitet och forskningens relevans för Östersjö- och Östeuropaområdet. När det gäller sakkunniga har forskningsdelegationen framgångsrikt strävat efter att engagera fler kvinnor som sakkunniga. Av de sakkunniga som skickade in utlåtanden för ansökningar om projekt och postdok-projekt var 60 procent kvinnor och 40 procent män, att jämföra med 2020 års siffror med cirka 65 procent män och cirka 35 procent kvinnor. 85 procent av de sakkunniga hade sin akademiska hemvist i andra länder än Sverige.

Forskningsdelegationen har under året gjort insatser för att öka andelen sakkunniga från Östersjö- och Östeuropaområdet. 35 procent av de sakkunniga kom från Östersjö- och Östeuropaområdet.

Under året tog stiftelsen emot 53 ansökningar om två- och treåriga projekt där könsfördelningen bland projektledarna var 57 procent kvinnor och 43 procent män. En majoritet av projekten, 72 procent, involverade forskare även från andra lärosäten än Södertörns högskola. Östersjöstiftelsens styrelse beslutade, efter rekommendation av forskningsdelegationen, att bevilja tio två- och treåriga projekt där könsfördelningen bland projektledarna var 80 procent kvinnor och 20 procent män.

Under året tog stiftelsen emot tio ansökningar om postdok-projekt där hälften av projektledarna var kvinnor och hälften män. Östersjöstiftelsens styrelse beslutade, efter rekommendation av forskningsdelegationen, att bevilja tre postdok-projekt där könsfördelningen bland projektledarna var två kvinnor och en man.

Forskningsdelegationen har konstaterat att den förändring till tvåstegsförfarande som infördes för ansökningsomgången år 2020, tillsammans med andra åtgärder, har förstärkt kvaliteten i beredningsprocessen.

Storprojekt

Ansökningar om storprojekt bedöms av en särskilt tillsatt bedömarpanel bestående av fyra personer, två män och två kvinnor. När det gäller panelens akademiska hemvist var två från Sverige, en från Norge och en från Storbritannien. För storprojekt granskas varje projekt som går vidare till extern sakkunniggranskning av tre internationella sakkunniga. De sökande får tillgång till de sakkunnigas utlåtanden.

Bedömningskriterier för ansökningar om storprojekt är:

- vetenskaplig excellens
- forskningens relevans för Östersjö- och Östeuropaområdet
- nytänkande och originalitet
- forskningens internationella standard
- forskargruppens sammansättning och kompetens
- storprojektets genomförbarhet

Av sju ansökningar gick fyra vidare till extern internationell sakkunniggranskning. Ansökningarna granskades av tolv externa internationella sakkunniga varav två tredjedelar var kvinnor. En fjärdedel av de sakkunniga kom från Östersjö- och Östeuropaområdet. Östersjöstiftelsens styrelse följde bedömarpanelens rekommendation och beviljade medel till en ansökan om storprojekt där projektledaren var man.

Forskarnätverk

Ansökningar om forskarnätverk granskas av en särskilt utsedd bedömarpanel. Bedömarpanelen för forskarnätverk består av två kvinnliga ledamöter, båda med hemvist i Sverige. För ansökningar om forskarnätverk är bedömningskriterierna:

- vetenskaplig potential
- forskarnätverkets relevans för Östersjö- och Östeuropaområdet
- kvaliteten i planen för forskarnätverkets aktiviteter
- hur forskarnätverket gynnar forskning och/eller forskarutbildning vid Södertörns högskola

Östersjöstiftelsens styrelse följde bedömarpanelens rekommendation och beviljade medel till de tre ansökningar om forskarnätverk som skickats in. Två projektledare var kvinnor och en man.

Tabellen nedan visar inskickade och beviljade ansökningar med könsfördelning och fördelning på stödform.

Stödform	Antal inskickade ansökningar	Könsfördelning inskickade ansök. Kvinnor	Män	Antal beviljade ansökningar	Könsfördelning beviljade ansök. Kvinnor	Män
Postdok-projekt	10	50%	50%	3	67%	33%
Två- och treåriga projekt	53	57%	43%	10	80%	20%
Storprojekt	7	29%	71%	1	0%	100%
Forskarnätverk	3	67%	33%	3	67%	33%

Tabell 3. Insickade och beviljade ansökningar med könsfördelning och fördelning på stödform.

Pågående projekt

Östersjöstiftelsen ansvarar sedan hösten 2020 för samtliga beslut om pågående projekt, tidigare handhades många beslut av Södertörns högskola. Covid-19 har påverkat genomförandet av många projekt och många av ansökningarna om förlängning av dispositionstid har varit föranledda av pandemin. Under året pågick 81 forskningsprojekt finansierade av Östersjöstiftelsen.

Halvtidsuppföljningar av forskningsprojekt

Från och med år 2021 har Östersjöstiftelsen infört halvtidsuppföljning av pågående två- och treåriga projekt och postdok-projekt. Uppföljningen består av dels ett antal frågor – en halvtidsrapport – som ska besvaras skriftligt av projektledaren, dels ett möte med projektledaren och ledamöter i stiftelsens forskningsdelegation vilken ansvarar för bedömningar av ansökningar om två- och treåriga projekt och postdok-projekt. Syftet med uppföljningen är att stämma av att projektet fortskrider och är ett tillfälle för såväl projektledaren som forskningsdelegationen och stiftelsens kansli att få diskutera projektet. För stiftelsen är uppföljningen också en möjlighet att få återkoppling på tidigare beslut och att samla på sig erfarenheter om själva stödformen. Under år 2021 har nio projekt beviljade år 2019 följts upp. Skriftliga rapporter från projektledare är inlämnade inför mötet med delegationen som äger rum i början av år 2022.

Slutredovisning av projekt

Från och med slutet av januari år 2020 har Östersjöstiftelsen hand om hanteringen av slutredovisning, ekonomisk och vetenskaplig, av projekt. Efter godkännande av den ekonomiska slutredovisningen läggs den vetenskapliga slutredovisningen, skriven på engelska, ut på Östersjöstiftelsens webbplats. Oförbrukade medel över 1 000 kronor återlämnas till stiftelsen. Under året har cirka 1 072 tkr i oförbrukade medel för forskningsprojekt återbetalats till stiftelsen. Östersjöstiftelsens forskningsdelegation läser och diskuterar de slutredovisningar som har skickats in under det gångna året. Sjutton projekt har slutredovisat under året, att jämföra med tio projekt år 2020.

Öppen tillgång till forskningsresultat

Forskare med anslag från Östersjöstiftelsen ska publicera sina forskningsresultat öppet tillgängligt på internet. Det gäller sakkunnigbedömda texter i tidskrifter och i konferenspublikationer. I de slutredovisningar som skickas in till stiftelsen efter avslutat projekt ska projektledaren särskilt markera forskningsresultat som är publicerade öppet tillgängligt och ange länkar till dessa. Östersjöstiftelsen finansierar kostnader för spridning av projektets resultat med ett schablonbidrag. Dessa kostnader kan omfatta till exempel tryckning, språkgranskning, översättning och publicering med öppen tillgång. Sedan år 2021 har stiftelsen infört krav på datahanteeringsplan för de projekt som beviljas medel.

Särskilda åtgärder med anledning av covid-19

Liksom år 2020 har pandemin påverkat den forskningsstödande verksamheten framför allt genom att forskare har haft svårigheter att genomföra insamling av material såsom fältarbeten och intervjuer. Att döma av de skriftliga rapporter som skickats in till stiftelsen i samband med halvtidsuppföljning av projekt har de flesta projekt påverkats av pandemin. Stiftelsen har i flera fall beviljat förlängd dispositionstid med anledning av pandemin. Södertörns högskola har för år 2022 liksom för år 2021 ansökt om en särskild coronabuffert för doktorander. Stiftelsen har stått fast vid sin tidigare ståndpunkt och är positivt inställd till coronabuffert, men tar ställning till ansökningar av faktiskt uppkomna kostnader vartefter de uppkommer.

Nyheter inför år 2022

Östersjöstiftelsen har under år 2021 fattat beslut att inrätta ett gästforskarprogram för utsatta forskare. Östersjöstiftelsen finansierar anställning av en forskare i två år.

Östersjöstiftelsens styrelse har beslutat att från och med 2022 års ansökningsomgång öka den möjliga sökbara arbetstiden i två- och treåriga projekt och storprojekt från 50 till 75 procent per person och år. Detta kommer att prövas under två år och därefter dras slutsatser. Anledningarna till förändringen är bland annat att möjligheten att söka en ökad arbetstid sannolikt underlättar för forskarna och ökar attraktiviteten för Östersjöstiftelsens stödformer.

Östersjöstiftelsens medelstilldelning till Södertörns högskola för verksamhet år 2021 och 2022

Ansökningar om forskningsprojekt vilka ställs direkt till stiftelsen är den ena delen av stiftelsens forskningsstöd. Den andra utgörs av anslag till verksamheter vid Södertörns högskola där högskolans rektor ansöker om medel. Östersjöstiftelsen beviljar anslag till forskningsprojektens hela löptid, anslaget till Södertörns högskola däremot beviljas årsvis. De senare verksamheterna framgår av tabellen nedan och kommenteras i det följande.

I ansökan för år 2021 ansökte högskolan dels om nya medel, dels om att få behålla oförbrukade medel från år 2019 och prognosticerade oförbrukade medel vid 2020 års utgång. Stiftelsen beslutade att bevilja oförbrukade och prognosticerade oförbrukade medel enligt ansökan. För ansökan om medel för verksamhet år 2022 har stiftelsen i anvisningar till Södertörns högskola skrivit att högskolan i sin ansökan om anslag för verksamhet år 2022 inte ska ansöka om att få nyttja oförbrukade medel.

Oförbrukade medel

Under året har stiftelsen riktat särskilt fokus mot frågor om hur medel som beviljats till Södertörns högskola efter ansökan från rektor, men inte förbrukats under det år beviljandet avser utan alltså varit oförbrukade, ska hanteras. Stiftelsen har i detta syfte gjort en tillbakablickande studie. I kontakter med högskolan har stiftelsen önskat klarhet i hur oförbrukade medel har uppstått och hur högskolan avser eller önskar utnyttja oförbrukade medel. Stiftelsen har också beslutat att vissa oförbrukade medel ska återställas till stiftelsen. Stiftelsen avser att återkomma till högskolan för en dialog om oförbrukade medel. I stiftelsens anvisningar för Södertörns högskolas återrapportering av verksamhet finansierad av Östersjöstiftelsen år 2021, har stiftelsen särskilt betonat att oförbrukade medel ska redovisas per aktivitet. Redovisningen ska också innehålla en analys av varför medlen inte har förbrukats enligt plan. Stiftelsen har också beslutat att medel som efter ansökan från högskolan beviljats till verksamhet år 2021 och som är oförbrukade vid utgången av år 2021 ska återbetalas till stiftelsen i samband med återrapporteringen i början av år 2022.

Verksamhet	Beviljade nya medel 2021, tkr	Beviljat användande av oförbrukade medel 2021, tkr	Summa, tkr	Återbetalas efter 2021 av Södertörns högskola	Beviljats för 2022, tkr
Professorsprogram	22 946	5 459*	28 405	-7 031**	26 095
Centre for Baltic and East European Studies, CBEEES	13 965	5 876	19 841	-3 164	Totalt CBEEES 19 036 <i>Basverksamhet 15 593</i> <i>Postdoktorer 2 272</i> <i>Extra forskningsledare 665</i> <i>Årlig rapport 506</i>
Rektors disposition	0	3 216	3 216	-1 727	3 000
Samfinansiering	0	4 744	4 744	-2 318	Inkluderas i rektors disposition
Resor, konferenser	0	4 410	4 410	-2 975	1 000
Publikationskommittén	700	509	1 209	-917	500
Baltic Worlds	2 208	114	2 322	-153	2 058
Forskarutbildning, Baltic and East European Graduate School, BEEGS	40 000	11 596	51 596	-10 811	45 162
Bibliotek	16 770	0	16 770	0	16 764
Kommunikatör	832	0	832	-96	769
Forskningslaboratorier	700	0	700	0	1 100
Oförbrukade medel från slutredovisade projekt (fram t.o.m. jan 2020)	-	-	-	-1 531	-
Summa	98 121	35 924	134 045	-30 723	115 484

* Av dessa har 4 235 tkr återlämnats till stiftelsen.

** Under år 2021 har dessutom 1 125 tkr återbetalats till stiftelsen.

Tabell 4. Beviljade anslag avseende Södertörns högskolas årliga ansökan för åren 2021 och 2022 samt medel som ska återbetalas av Södertörns högskola efter 2021 i tkr. I posterna ingår indirekta kostnader.

Professorsprogram

Sedan år 2008 stödjer Östersjöstiftelsen ett professorsprogram vid Södertörns högskola. Under år 2021 finansierade stiftelsen, till 60 eller 80 procent, 21 professorer, 4 kvinnor och 17 män, inom 20 ämnen. Under år 2021 utvärderar Östersjöstiftelsen professorsprogrammet, ingen nyrekrytering till programmet sker tills utvärderingen är klar. Under året har 1 125 tkr i oförbrukade medel avseende professorsprogrammet återbetalats till stiftelsen.

Biträdande lektorat

En ny budgetpost som högskolan flaggar för i sin ansökan för år 2022 är biträdande lektorat där högskolan avser att från och med den ansökan som gäller verksamhet år 2023 ansöka om anslag till biträdande lektorat med inriktning mot Östersjöregionen och Östeuropa. Stiftelsen är positiv till biträdande lektorat och satsningen motsvarar väl stiftelsens prioritering av stöd till alla delar i den vetenskapliga karriären.

Centre for Baltic and East European Studies, CBEES

Centre for Baltic and East European Studies, CBEES, är ett mångvetenskapligt centrum med syfte att stärka och utveckla Södertörns högskolas Östersjö- och Östeuropaforskning. CBEES mål är att uppnå ett nationellt och internationellt genomslag för Östersjö- och Östeuropaforskningen vid Södertörns högskola och ett erkännande av högskolan som ett kunskapsnav för denna forskning. CBEES bedriver ett omfattande arbete med samverkan och nätverkande av olika slag. En lång rad workshops och seminarier har organiserats av centret. Några exempel är de återkommande CBEES Advanced Seminars; CBEES Annual Conference med temat *With and After Empire: Enduring Past across the Local and the Global* och seminarieriet *USSR: 1991–2021: Thirty Years After*. CBEES har också delat ut medel för konferenser och workshops med fokus på Östersjö- och Östeuroparegionen.

Centret inrymmer redaktionen för tidskriften *Baltic Worlds* och ger också ut den årliga publikationen *State of the Region Report*. Den senare utkom år 2021 på temat *Constructions and Instrumentalization of the Past: A Comparative Study on Memory Management in the Region*. Under år 2021 har arbete bedrivits med den kommande rapporten: *The Many Faces of the Far Right in the Post-Communist Space*.

CBEES tar också emot interna och externa gästforskare samt är hemvist för postdoktorer. I högskolans ansökan för verksamhet år 2022, och inom ramen för CBEES verksamhet, har högskolan sökt och stiftelsen beviljat medel till ett utökat antal postdok-anställningar. Stiftelsen har också signalerat att den önskar diskutera med högskolan hur stiftelsens postdok-stöd kan utvecklas och utformas framöver.

Rektors disposition och Samfinansiering

Syftet med medel till rektors disposition och samfinansiering är att ge möjlighet för rektor vid Södertörns högskola att kunna agera med kort framförhållning och att kunna främja medverkan i internationella sammanhang.

Bidrag till resor och konferenser

Östersjöstiftelsen har beviljat medel till rese- och konferensbidrag vilka Södertörns högskola sedan fördelar till högskolans institutioner. Även doktoranderna inom forskarskolan *Baltic and East European Studies (BEEGS)* kan ansöka om bidrag. Syftet med stödet är att stimulera och underlätta deltagande i internationella forskningssammanhang. Pandemin har för år 2021 liksom för år 2020, starkt påverkat möjligheten till, och därmed förbrukningen av medel till, resor och konferenser.

Stöd till forskarutbildning

Av Södertörns högskolas cirka 100 doktorander har drygt 80 inriktning mot Östersjö- och Östeuroparegionen. Östersjöstiftelsen finansierar ett fåtal doktorander inom forskningsprojekt, och merparten, cirka 80 doktorander, inom forskarskolan *Baltic and East European Graduate School (BEEGS)*. Ett tätt samarbete finns med CBEES, doktoranderna inom forskarskolan tillbringar sitt första år vid centret.

Stöd till akademisk infrastruktur

Östersjöstiftelsens stöd till akademisk infrastruktur vid Södertörns högskola innebär medel till dels högskolans bibliotek, dels forskningslaboratorier. Medlen till biblioteket används bland annat för att hantera öppen tillgång till såväl forskningsresultat som forskningsdata. Biblioteket registrerar också publikationer i databasen DiVA och noterar då särskilt publikationer finansierade av Östersjöstiftelsen och publikationer med relevans för Östersjö- och Östeuroparegionen. Biblioteket bistår stiftelsen med sammanställningar av information om stiftelsens beviljade forskningsprojekt för införande i databasen Swecris. Stiftelsen beviljar också medel till högskolans publikationskommitté, vilken har till uppdrag att stödja högskolans forskare med att publicera forskningsresultat. Kommittén ger bidrag till språkgranskning och ansvarar för utgivning av Södertörn Academic Studies och Working Papers.

Forskningslaboratorierna är en nödvändig del av den miljövetenskapliga forskningen.

Tidskriften Baltic Worlds

Tidskriften Baltic Worlds är en mångvetenskaplig kvartalstidskrift med fokus på Östersjö- och Östeuroparegionen. Tidskriften har internationell spridning i ett 50-tal länder och ges ut öppet tillgängligt. Prenumeranterna är till övervägande del forskare och lärosäten men cirka en femtedel återfinns utanför akademien.

Antal anställda vid Södertörns högskola med finansiering från Östersjöstiftelsen

Östersjöstiftelsen finansierade under år 2021, helt eller delvis, 208 personer, varav 113 kvinnor och 95 män, anställda vid Södertörns högskola. Doktorander är inte inräknade i dessa siffror. Östersjöstiftelsen finansierade under året en kommunikatör vid Södertörns högskola med särskild uppgift att bland annat bevaka och kommunicera forskning med anknytning till Östersjö- och Östeuroparegionen.

Östersjöstiftelsens beviljade medel till Södertörns högskola och till forskningsprojekt

Tabellen nedan visar de belopp som stiftelsen beviljat till nya forskningsprojekt och forskarnätverk, till pågående projekt, godkänd rekvisition av medel till pågående projekt samt beviljade medel till Södertörns högskola, för utbetalning åren 2021 och 2022. Även avböjda anslag framgår av tabellen.

Verksamhet	Beviljats för utbetalning år 2021, tkr	Beviljats för utbetalning år 2022, tkr
Nya projekt, beviljat till respektive år (inte hela projekt-perioden; avrundat belopp)	18 546	21 853
Avböjda anslag (avrundat belopp)	-1 819	-1 481
Beviljade medel till pågående forskningsprojekt	19 390	-
Rekvisition av medel till pågående forskningsprojekt (avrundat belopp)	14 064	24 348
Södertörns högskolas årliga ansökan – högskolans verksamhet	98 121	115 484
Summa	148 302	160 204

Tabell 5. Östersjöstiftelsens beviljade medel till nya forskningsprojekt och forskarnätverk, till pågående projekt, godkänd rekvisition av medel till pågående projekt samt beviljade medel till Södertörns högskola, för utbetalning åren 2021 och 2022, inklusive avböjda anslag, i tkr. I posterna ingår indirekta kostnader.

Tabellen nedan visar totalt beviljade medel åren 2020 och 2021 för utbetalning 2021 och kommande år.

	BEVILJATS UNDER ÅR 2020 MED UTBETALNING UNDER PERIOD 2021–2023			BEVILJATS UNDER ÅR 2021 MED UTBETALNING UNDER PERIOD 2021–2026		
	Beviljade medel	Avböjda anslag	Totalt	Beviljade anslag	Avböjda	Totalt
Postdok-projekt	12 066	- 2 197	9 869	6 430	- 1 473	4 957
Två- och treåriga projekt	36 438	- 2 161	34 277	39 291	- 2 231	37 060
Storprojekt	-	-	-	24 997	-	24 997
Forskarnätverk	-	-	-	367	-	367
Pågående projekt	19 390	-	19 390	-	-	-
Södertörns högskolas årliga ansökan	98 121	-	98 121	115 484	-	115 484
Totalt	166 015	- 4 358	161 657	186 569	- 3 704	182 865

Tabell 6. Östersjöstiftelsens totala beviljade medel åren 2020 och 2021 för utbetalning åren 2021-2026, samt avböjda anslag, i tkr. I posterna ingår indirekta kostnader.

Utvärdering

Under år 2021 har stiftelsen initierat en utvärdering av det professorsprogram som stiftelsen finansierar vid Södertörns högskola. Utvärderingen kommer att avslutas under år 2022. Södertörns högskola har på uppdrag av Östersjöstiftelsen genomfört en utvärdering av rapporten State of the Region Report som ges ut av Södertörns högskola och finansieras av stiftelsen. Utvärderingen var mycket positiv till rapporten.

Samverkan och synlighet

Östersjöstiftelsen samverkar med flera olika typer av aktörer. En självklar samverkanspartner är Södertörns högskola där bland annat det gemensamma strategiarbetet har fortsatt. Andra exempel på samverkan är i olika nätverk med både statliga forskningsfinansiärer och forskningsstödande stiftelser. Östersjöstiftelsen var medarrangör av den Nordiska Stiftelsekonferensen som på grund av pandemin fick skjutas upp ett år och hölls i november 2021. Stiftelsen har hållit informationsmöte för forskare inför ansökning om forskningsmedel, även detta år digitalt. Stiftelsen har påbörjat ett arbete med att sprida information om stiftelsens stödformer till en vidare krets. Information har sänts

till Grant Offices vid svenska lärosäten och har publicerats i CBEES nyhetsbrev och i The Baltic University Programmes nyhetsbrev. Stiftelsens verksamhet har bland annat presenterats vid ett studiebesök av medarbetare vid det nyinrättade Centrum för Östeuropastudier (SCEEUS) vid Utrikespolitiska institutet. CBEES har ordnat flera evenemang med bland annat presentationer av forskning utförd dels av forskare med stöd från stiftelsen, dels av doktorander inom forskarskolan BEEGS, också dessa finansierade av stiftelsen. Östersjöstiftelsens data i forskningsdatabasen Swecris har under året uppdaterats och kvalitetssäkrats.

Stiftelsens kansli

Liksom förra året har stiftelsens kansli i princip helt arbetat på distans. Ytterligare arbetsprocesser har digitaliserats. De allra flesta möten med styrelse, delegationer och bedömarpaneler har varit digitala.

Den ekonomiska förvaltningen 2021

Om den ekonomiska förvaltningen

Organisation och ansvar

Styrelsen har det yttersta ansvaret för stiftelsens kapitalförvaltning och styr övergripande förvaltningen via en fastställd placeringspolicy. På styrelsens uppdrag hanteras kapitalförvaltningen av en placeringsdelegation. Placeringsdelegationen sammanträder månadsvis. Stiftelsen har anställda förvaltare som löpande hanterar stiftelsens kapital. Kammarkollegiet utgör stiftelsens funktion för så kallad backoffice och middleoffice.

Riktlinjer och resultat i ett längre perspektiv för Östersjöstiftelsens kapitalförvaltning

Östersjöstiftelsen har likt många stiftelser ett evigt perspektiv. Det ursprungliga kapitalet ska förvaltas så att det över tid minst bibehåller sitt reala värde. Stiftelsens styrelse har också fastställt ett årligt genomsnittligt avkastningskrav, som för närvarande uppgår till 4,5 procent med hänsyn tagen till inflation. Stiftelsens styrelse fastställer även årligen en normalportfölj som anger fördelningen mellan tillgångskategorier samt tillåtna avvikelser från dessa. Placeringsdelegationen har befogenhet att besluta om fördelningen av tillgångarna inom ramen för dessa avvikelser.

Följande principer är vägledande för kapitalförvaltningen:

Östersjöstiftelsen strävar efter riskspridning inom respektive tillgångskategori genom väldiversifierade portföljer.

Östersjöstiftelsen strävar efter en låg omsättning i portföljen och låga förvaltningskostnader eftersom detta på lång sikt ger en signifikant påverkan på förvaltningsresultatet.

Östersjöstiftelsen granskar löpande sina aktieplaceringar ur ett hållbarhetsperspektiv.

Östersjöstiftelsen arbetar självständigt med sin kapitalförvaltning och fattar själv sina placeringsbeslut.

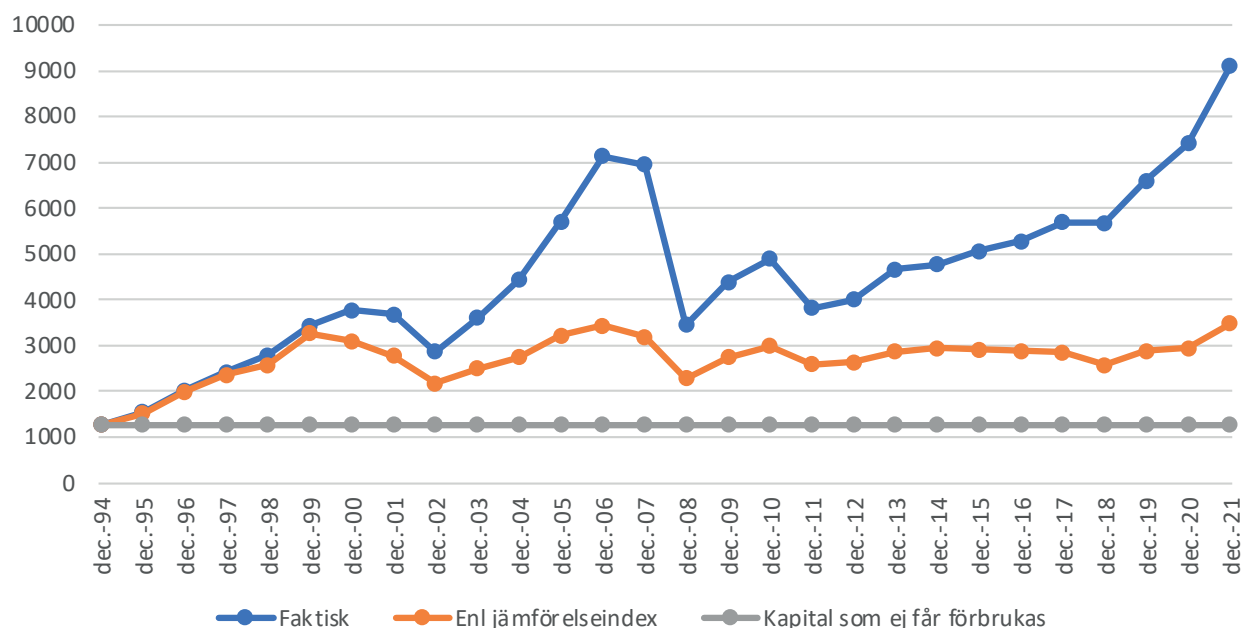
Utifrån det eviga perspektivet och stiftelsens avkastningskrav är kapitalet placerat i följande tillgångskategorier:

- **Aktier och börsindex.** Med aktier avses här aktier i noterade bolag med ett marknadsvärde över 10 miljarder kronor som över tid uppvisat stabil lönsamhet och som förväntas fortsätta göra detta. Med börsindex avses placeringar som ger en exponering mot ett börsindex. Det kan exempelvis vara aktieindexobligationer eller terminer, som kan öka eller minska portföljens aktieexponering.
- **Värdepapper med aktieliknande avkastning och risk.** Med denna kategori avses här exempelvis fastighetsrelaterade tillgångar, högavkastande obligationer, preferensaktier med en känd avkastning, infrastrukturinvesteringar samt offensiva hedge- och räntefonder. Denna delportfölj ska bedömas ha en risk och förväntad avkastning som aktier och börsindex, men avkastningsprofilen får gärna avvika från aktiemarknaden.

Östersjöstiftelsen ska över tid ha en större andel av det förvaltade kapitalet i ovanstående två typer av tillgångskategorier.

- **Småbolag.** Portföljen förvaltas aktivt och under året har tre nyinvesteringar gjorts. Per den sista december 2021 fanns det 20 aktiva bolag i denna delportfölj.
- **Likviditet och defensiva placeringar.** Med likviditet och defensiva ränteplaceringar avses det kapital som behöver finnas tillgängligt för löpande betalningar samt ränteplaceringar och hedgefonder med låg risk.

Vid stiftelsens bildande 1994 tilldelades den 1 270 mnkr i kapital. Den årliga genomsnittliga avkastningen från bildandet fram till den sista december 2021 har varit 10,9 procent (real avkastning 9,5 procent). Under perioden har 4 038 mnkr delats ut i anslag. Följande diagram visar (i blått) stiftelsens faktiska utveckling av kapitalet från bildandet 1994 till den sista december 2021. Den röda kurvan anger en referensportfölj bestående av 40 procent obligationer och 60 procent aktier, medan den gråa kurvan anger det kapital som inte får förbrukas.

Kapitalförvaltningens marknadsvärderade resultat år 2021

Marknadsvärdet på stiftelsens förvaldade förmögenhet steg under 2021 från 7 417 mnkr till 9 095 mnkr. Utbetalningar i form av anslag och kostnader uppgick under året till 170 mnkr. Stiftelsens totalavkastning under 2021 blev 24,4 procent (f.å. 15,3 procent). Stiftelsens jämförelseindex steg under året med 19,1 procent (f.å. 9,4 procent). Stiftelsens jämförelseindex utgörs av en sammanvägning av aktieindexet Stockholm Gross Index, ränteindexet OMRX Treasury Bill Index samt stiftelsens årliga avkastningskrav plus förändring av konsumentprisindex, KPI, för innevarande år. Stiftelsens avkastning i miljoner uppgick till 1 848 mnkr.

Aktier

40,3 procent (f.å. 29,0 procent) av stiftelsens förvaldade förmögenhet var vid årets slut exponerat mot större börsnoterade aktier, aktiekorgscertifikat samt i fonder som investerar i större börsnoterade aktier. Stiftelsens långsiktiga exponering mot aktiemarknaden ska vara 40 procent. Den ökade aktieexponeringen mot föregående år beror dels på att ett av stiftelsens innehav, Oatly, flyttats över till aktieportföljen från småbolsportföljen i samband med att bolaget noterades, dels på att aktieportföljen haft en gynnsam utveckling under året. Stiftelsen har under året reformerat aktieförvaltningen. Från att tidigare haft ett svenskt fokus är det numera globalt. Vidare har tillgångskategorin numera två delpportföljer; en europeisk aktieportfölj samt

en global miljöteknikportfölj. Den senare innehåller större globala bolag med inriktning mot lösningar för att möta klimatutmaningen.

Avkastningen i aktieportföljen blev sammantaget 42,4 procent (f.å. -0,7 procent) under 2020, att jämföra med jämförelseindex, OMX Stockholm Gross Index, som steg med 39,4 procent (f.å. 15,1 procent) under samma period. Den positiva utvecklingen för aktieportföljen beror på flera faktorer. Först och främst steg börserna generellt under 2021. Vidare så bidrog börsnoteringen av Oatly positivt till avkastningen under året. Slutligen gynnades stiftelsens avkastning av valutaförstärkningen av dollar och euro relativt den svenska valutan. Stiftelsen valutasäkrar hälften av de utländska tillgångarna men i en egen delpportfölj.

Värdepapper med aktieliknande avkastning och risk

Vid årsskiftet hade stiftelsen en exponering mot tillgångskategorin aktieliknande avkastning och risk på 39,2 procent (f.å. 38,1 procent). Stiftelsens långsiktiga exponering mot denna tillgångskategori (normalportföljen) ska vara 40 procent. Delpportföljen utgjordes under 2021 av fastighetsrelaterade och högavkastande räntebärande tillgångar. Fastighetsportföljen innehåller bostadsrelaterade fastigheter, samhällsfastigheter, hotellfastigheter, samt några fastighetsrelaterade fonder med opportunistisk inriktning. Vad gäller de räntebärande tillgångarna i delpportföljen bestod dessa vid årsskiftet framför allt av fonder med inriktning mot

högavkastande obligationer eller krediter, svenska såväl som utländska.

Avkastningen för tillgångskategorin blev 21,9 procent (f.å 10,8 procent). Jämförelseindex, stiftelsens avkastningskrav plus KPI för 2021, steg under året med 8,4 procent (f.å. 5,0 procent).

De fastighetsrelaterade tillgångarna utgjorde vid årets slut 19,8 procent (f.å 19,3 procent) av stiftelsens förvaltade förmögenhet. Avkastningen för delportföljen blev 30,5 procent (f.å 12,6 procent) under 2021. Delportföljens onoterade fastighetstillgångar värderas till marknadsvärde. Den goda avkastningen beror särskilt på utvecklingen för samhällsfastighetsbolaget Intea Fastigheter.

De högavkastande räntebärande tillgångarna utgjorde vid årsskiftet 19,4 procent (f.å 18,9 procent) av stiftelsens förvaltade förmögenhet. Avkastningen för denna tillgångskategori blev 14,5 procent (f.å 8,8 procent) under året medan jämförelseindex, stiftelsens avkastningskrav plus KPI för 2020, steg med 8,8 procent (f.å 5,0 procent). Precis som för stiftelsens aktieportfölj har de utländska tillgångarna i denna tillgångskategori gynnats av att utländska valutor stärks relativt den svenska valutan.

Småbolagsportföljen

Portföljen utgjorde vid årsskiftet 13,6 procent (f.å 23,9 procent) av stiftelsens förvaltade förmögenhet. Att andelen bolag sjunkit under året beror på att delportföljens största bolag flyttat till aktieportföljen.

Avkastningen i delportföljen blev -11,9 procent (f.å 51 procent) under året. Det var 20 aktiva bolag i portföljen per den sista december 2021. Detta är en ökning sedan föregående år. Stiftelsen beslöt att under året förändra inriktningen och att återigen göra nyinvesteringar. Den förändrade inriktningen innebär att stiftelsen framöver enbart investerar i bolag med beprövade affärsmodeller. Under året har stiftelsen gjort tre nyinvesteringar. Den negativa avkastningen under året beror på utvecklingen i två av delportföljens noterade innehav, Xspray Pharma samt Cell Impact.

Defensiva räntebärande placeringar

Vid årsskiftet hade stiftelsen en exponering mot tillgångskategorin defensiva räntebärande placeringar på 6,8 procent (f.å 8,9 procent). Ambitionen är att långsiktigt, i enlighet med förvaltningsfilosofin, ha en låg andel kapital placerat i denna tillgångskategori.

Avkastningen för tillgångsslaget blev 0,6 procent (f.å 1,9 procent) under 2021 medan jämförelseindex, OMRX Treasury Bill, sjönk med 0,2 procent (f.å 0,2 procent) under samma period.

Valutasäkring

I enlighet med stiftelsens placeringspolicy ska stiftelsens valutaexponering netto uppgå till ungefär 50 procent av värdet av underliggande utländska tillgångar över tid.

Vid årets slut hade stiftelsen en valutaexponering netto som uppgick till 2 026 mnkr mot utländska valutor. Av stiftelsen totala avkastning på 24,4 procent gav valutasäkringarna ett negativt bidrag på 1,6 procentenheter.

Fem år i sammandrag med Östersjöstiftelsen

År	Avkastning, procent	Avkastning miljoner kronor	Förmögenhet miljoner kronor	Beslutade anslag miljoner kronor
2017	11,2	595	5 507	181
2018	3,4	194	5 426	178
2019	20,2	1 139	6 446	193
2020	15,3	988	7 232	162
2021	24,4	1 848	8 973	182

Anm. Avkastningen har beräknats utifrån marknadsvärdet på stiftelsens förvaltade tillgångar och förmögenheten avser stiftelsens eget kapital beräknat utifrån marknadsvärdet.

Östersjöstiftelsens hållbarhetsarbete

Stiftelsen arbetar sedan 2001 med en normbaserad granskning av de marknadsnoterade bolagen. Konkret betyder detta att stiftelsen granskar alla sina börsnoterade bolag utifrån FN Global Compacts 10 principer för mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö samt OECD:s riktlinjer för multinationella företag. I tillägg till detta har stiftelsen sedan 2016 valt att exkludera börsbolag vars intäkter till mer än 50 procent består av fossila bränslen. Dessutom exkluderar stiftelsen bolag som är involverade i kontroversiella vapen, klustervapen, biologiska vapen samt kärnvapen utanför icke-spridningsavtalet. Under 2019 stärktes hållbarhetsarbetet ytterligare. Stiftelsen valde då att ansluta sig till ISS ESG tjänst för gemensam påverkan, så kallade pool engagement. Tillsammans med andra förvaltare bedriver stiftelsen gemensam påverkan mot börsbolag som inte lever upp till FN:s normer.

Vidare började stiftelsen också att under 2019 integrera hållbarhet vid urval av börsnoterade aktier. Under 2020 har stiftelsen beslutat om att uppdatera placeringspolicyn med avseende på hållbarhetsfrågor. I samband med detta har stiftelsen antagit en klimatstrategi för aktieförvaltningen som bland annat innebär en strävan att investera i bolag som ställer om sin verksamhet mot 2-gradersmålet såsom det är definierat i Parisavtalet. Under 2021 har stiftelsen

reformerat sin aktieförvaltning och har numera en delportfölj som enbart investerar i bolag som bidrar till klimatomställningen i enlighet med ambitionen att följa Parisavtalet. Stiftelsen har också från och med 2021 integrerat hållbarhetsaspekterna som en del i alla de investeringsbedömningar stiftelsen gör.

Finansiell riskstyrning

Enligt riktlinjerna för stiftelsens kapitalförvaltning ska förmögenheten placeras i tillgångar som gynnar långsiktig real tillväxt av kapitalet samt ge en genomsnittligt god årlig avkastning. Stiftelsens styrelse fastställer årligen en normalportfölj, samt tillåtna avvikelser från den, som anger fördelningen mellan olika tillgångsslag. Placeringsdelegationen förvaltar stiftelsens värdepappersportfölj inom ramen för den beslutade normalportföljen. Vidare säkerställs riskspridningen genom att reglerna i placeringsföreskrifterna anger begränsningar för olika typer av placeringar i enskilda värdepapper samt för tillåtna emittenter. Vid investeringar i utländska värdepapper strävar stiftelsen efter att valutasäkra investeringen till nominellt belopp.

Utöver den ordinarie revisionen genomförs varje år en särskild granskning av kapitalförvaltningen. Den utförs av en oberoende part.

Enligt stadgarna får ursprungskapitalet inte förbrukas

För att mäta om stiftelsekapitalet har behållit sitt reala värde kan stiftelsekapitalet, uppräknat med förändringen av konsumentprisindex, ställas mot stiftelsens aktuella egna kapital.

Stiftelsekapital 1994-08-01
1 269 749 086 kronor

Förändring KPI, indextal (1980=100)

1994 juli 248,40

2021 dec 352,47

Realt, med månadsindex uppräknat, uppgick stiftelsekapitalet 2021-12-31 till 1 801 724 881 kronor.

Stiftelsekapital och värderegleringsfond uppgick 2021-12-31 till 5 857 662 707 kronor.

Beträffande nyttjande av kapitalvinster

Stiftelsen inkom 2009 till Länsstyrelsen med en begäran om att få använda kapitalvinster till forskningsanslag och fick medgivande till det. I samband med detta medgivande har dock stiftelsen ålagt sig att inte använda kapitalvinster på detta sätt om det medför att stiftelsens förmögenhet kommer att underskrida 150 procent av ett inflationsuppräknat stiftelsekapital. Länsstyrelsen har ansett en sådan restriktion ändamålsenlig. Under 2012 har stiftelsen åter frågat Länsstyrelsen om detta förfaringsätt och Länsstyrelsen har bekräftat att man inte invänder mot det.

Stiftelsen har under efterföljande år fortsatt att tillämpa denna princip. Stiftelsen har sett över den och kommit fram till att fortsätta att tillämpa den. Per 2021-12-31 uppgick 150 procent av ett inflationsuppräknat stiftelsekapital till 2 702 587 320 kronor.

Bokfört resultat samt vinst- och kapitaldispositioner

Årets bokförda resultat blev 1 115 mnkr. Nettot av realisationsvinster och realisationsförluster samt nedskrivningar och återförda nedskrivningar uppgår sammanlagt till 848 mnkr.

Hösten 2020 beslutade styrelsen om 148 mnkr till 2021 års forskningsanslag. Tillsammans med stiftelsens kostnader om 22 mnkr blir det totalt 170 mnkr, vilket utgör de samlade utgifterna under året. Dessa bekostas från intäkter av utdelningar, räntor och valutaterminer minus valutakursförluster. Vid årets slut uppgår det fria egna kapitalet därmed till 284 mnkr.

Skatter

Stiftelsen är begränsat skattskyldig eftersom dess ändamål är bidrag till forskning.

För skattebefrielse ska enligt gällande praxis minst 80 procent av kapitalets avkastning, exklusive realisationsresultat, användas för stiftelsens ändamål. Begränsad skattskyldighet enligt inkomstskattelagen (7 kap 3 §) förutsätter att tre krav är uppfyllda: ändamåls-, verksamhets- och fullföljdskraven. Stiftelsen uppfyller alla tre kraven och beskattas därför inte för kapitalinkomst och förmögenhet.

Resultaträkning

		2021-01-01	2020-01-01
Kr	Not	2021-12-31	2020-12-31
Stiftelsens intäkter			
Ränteintäkter mm		131 713 355	67 717 728
Aktieutdelningar		156 648 425	42 309 748
Övriga finansiella intäkter		251 381	428 458
Summa Stiftelsens intäkter		288 613 160	110 455 933
Stiftelsens kostnader			
Kapitalförvaltningskostnader		-7 446 793	-5 458 815
Personalkostnader	2	-11 909 842 -	11 305 015
Administrationskostnader		-1 721 023	-1 750 629
Övriga kostnader		-683 168	-1 255 684
Summa Stiftelsens kostnader		-21 760 825	-19 770 144
Resultat före finansiella poster		266 852 335	90 685 790
Resultat från finansiella anläggningstillgångar			
Realisationsvinster/förluster	3	815 959 284	224 440 970
Värdereglering svenska aktier	5	13 108 979	-8 548 837
Valutakursvinster/förluster		19 049 021	3 655 399
Summa resultat från finansiella AT		848 117 284	219 547 533
Årets Resultat		1 114 969 619	310 233 323

Balansräkning

Kr	Not	2021-12-31	2020-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktiecertifikat mm	4	0	270 000 000
Svenska aktier och andelar	5	1 769 686 849	1 334 849 157
Förlagslån, obligationer, alternativa invest.	6	2 632 759 998	3 024 308 372
Utländska aktier och andelar	7	1 769 137 598	553 307 028
		6 171 584 445	5 182 464 558
Summa anläggningstillgångar		6 171 584 445	5 182 464 558
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Kortfristiga fordringar			
Övriga kortfristiga fordringar		169 788 643	165 430 560
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		0	8 208 641
		169 788 643	173 639 201
Kassa och bank			
Bank		34 396 591	38 457 005
		34 396 591	38 457 005
Summa omsättningstillgångar		204 185 234	212 096 206
SUMMA TILLGÅNGAR		6 375 769 679	5 394 560 764

Kr	Not	2020-12-31	2019-12-31
SKULDER OCH EGET KAPITAL			
Eget kapital			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Stiftelsekapital		1 269 749 086	1 269 749 086
Värderegleringsfond		4 587 913 621	3 758 845 357
Summa bundet kapital		5 857 662 706	5 028 594 443
Fritt Eget Kapital			
Balanserat resultat		284 244 175	177 993 571
Summa fritt eget kapital		284 244 175	177 993 571
Summa eget kapital		6 141 906 882	5 206 588 014
Långfristiga skulder			
Beslutade anslag långfristiga		58 066 600	36 791 167
Summa långfristiga skulder		58 066 600	36 791 167
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		208 243	66 318
Beslutade, ej utbetalda anslag		160 205 234	147 935 500
Övriga kortfristiga skulder		12 965 820	560 988
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		2 416 900	2 618 777
Summa kortfristiga skulder		175 796 198	151 181 583
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		6 375 769 679	5 394 560 764

Förändring i eget kapital

	Bundet eget Kapital		Fritt eget Kapital	Totalt eget Kapital
	Stiftelse-kapital	Värdereglerings-fond	Balanserat resultat	
Ingående Balans	1 269 749 086	3 758 845 357	177 993 571	5 206 588 014
Årets resultat			1 114 969 619	1 114 969 619
Omf återföring/nedskrivningar		13 108 979	-13 108 979	0
Omf realisationsresultat		815 959 284	-815 959 284	0
Under året beviljade anslag			-182 865 000	-182 865 000
Återförda anslag			3 214 249	3 214 249
Utgående Balans	1 269 749 086	4 587 913 621	284 244 175	6 141 906 882

Av beviljade anslag är 367 000 kronor utbetalda under 2021.

Marknadsvärdet på det egna kapitalet per 2021-12-31 är 8 972 000 940 kr (2020-12-31 var det 7 232 003 959 kr).

Noter

Not 1

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). För att ge en mer rättvisande bild är resultaträkningens uppställningsform anpassad till stiftelsens verksamhet.

Fordringar och skulder i utländsk valuta har omräknats till balansdagens kurs.

Övriga fordringar och skulder har värderats till anskaffningsvärdet.

Finansiella anläggningstillgångar

Finansiella anläggningstillgångar har värderats till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde enligt portföljmetoden. Vid större nedskrivningsbehov görs separat nedskrivning av enskilda innehav.

Obligationer värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Huvudprincipen för värdering av onoterade bolag är att utgå ifrån senaste emissionskurs. Senaste emissionskurs får inte vara äldre än 3 år. Om så är fallet skall värdet styrkas genom extern värdering. Emissionerna kan vara riktade till både befintliga och nya aktieägare. Merparten av emissionerna i portföljen har varit till befintliga aktieägare.

Marknadsvärden för aktiekorgcertifikaten är värderat till T.R.A.M.-värde, dvs värdering enligt den formel som används vid förfall, eftersom stiftelsens policy är att behålla certifikaten till förfall. Stiftelsen har minskat risken i certifikaten genom handel med aktieterminer. Terminerna likvidavräknas dagligen. Då syftet är att säkra orealiserat resultat i aktiecertifikaten redovisas resultatet av terminerna samtidigt som aktiecertifikaten förfaller eller avyttras Terminernas position redovisas i annat fall mot marknadsvärdet och minskar stiftelsens förmögenhet men påverkar inte resultatet innan förfall. Ett av certifikaten hade förfall i december de resterande under 2021. Därför har stiftelsen stängt ner terminerna i december. En procentuell andel har därför resultatförts 2020, resterande 2021.

Eget kapital

Eget kapital delas in i bundet och fritt eget kapital. Bundet eget kapital utgörs av stiftelsekapital (ursprungligt donationskapital) och värderegleringsfond som ej är tillgänglig för utdelning. Fritt eget kapital (disponibla medel) utgörs av balanserade vinstmedel och årets resultat. Den del av årets resultat som avser realisationsvinst/-förlust samt eventuell nedskrivning omförs mot bundet eget kapital. Resterande del av årets resultat redovisas som fritt eget kapital och är tillgänglig för utdelning.

I enlighet med Länsstyrelsens förhandsbesked 2012-12-27 kan en del av realisationsresultatet föras till fritt eget kapital. Resterande del av årets realisationsvinster/-förluster, samt eventuell nedskrivning/återläggning omförs till värderegleringsfonden under bundet eget kapital.

Not 2	Personalkostnader	2021	2020
	Medelantalet anställda		
	Antal anställda	5	5
	Varav män	2	2
	Antal i styrelsen	9	9
	Varav män	5	5
	Arvoden och andra ersättningar fördelad mellan styrelseledamöter m fl.		
	Löner	5 259 849	4 973 019
	Arvoden styrelsen	904 066	864 000
	Arvoden placeringsdelegationen	371 250	449 900
	Arvoden forskningsdelegationen	385 000	412 500
	Arvoden sakkunniga	479 533	146 397
	Reseutlägg	174 380	285 316
	Sociala avgifter	2 643 030	2 458 868
	Pensioner till anställda	1 526 141	1 579 754
	Pensioner till styrelsen	0	0
	Övriga personalkostnader	166 592	135 260
	Summa	11 909 842	11 305 015
Not 3	Realisationsvinster/förluster	2021	2020
	Vinster:		
	Aktier svenska noterade	603 856 935	34 920 572
	Aktier svenska onoterade	232 917 097	206 496 308
	Aktier utländska 8	4 187 430	73 276 192
	Obligationer o andelar	0	14 053 339
	Summa	1 093 971 360	357 572 846
	Förluster:		
	Aktier svenska noterade	-12 987 181	-44 872 971
	Aktier svenska onoterade	-2 343 533	0
	Fonder	-969 958	-2 645 853
	Obligationer och andelar	-7 635 308	-10 332 839
	Aktier utländska	-28 817 407	0
	Aktiecertifikat mm utländska	-4 636 648	-9 660
	Summa	-278 012 076	-133 131 876
	Summa realisationsvinster/-förluster	815 959 284	224 440 970

Not 4	Aktiecertifikat mm	2021	2020
	gående bokfört värde	270 000 000	395 109 538
	Investeringar	0	0
	Avyttringar	-270 000 000	-125 109 538
	Utgående bokfört värde	0	270 000 000
	Marknadsvärde *)	0	506 301 028
	Position terminer	0	-162 442 041
	Justerat marknadsvärde	0	343 858 987
	Under/Övervärde	0	73 858 987

*) Marknadsvärde är lika med beräknat T.R.A.M. värde.

Not 5	Svenska aktier och andelar	2021	2020
	Ingående anskaffningsvärde	1 510 170 455	1 519 630 130
	Investeringar	1 231 971 417	175 418 278
	Avyttringar	-810 242 705	-184 877 953
	Utgående anskaffningsvärde	1 931 899 168	1 510 170 455
	Ingående nedskrivningar	-175 321 298	-166 772 462
	Årets nedskrivningar/återföring	13 108 979	-8 548 837
	Utgående nedskrivningar	-162 212 319	-175 321 298
	Utgående bokfört värde efter nedskrivningar	1 769 686 849	1 334 849 157
	Marknadsvärde	3 039 341 990	2 993 516 049
	Övervärde	1 269 655 141	1 658 666 892

Not 6	Förlagslån, obligationer, alternativa investeringar	2021	2020
	Ingående anskaffningsvärde	3 024 308 372	2 612 901 200
	Investeringar	1 108 512 192	931 345 610
	Avyttringar	-1 500 060 567 -	519 938 438
	Utgående anskaffningsvärde	2 632 759 998	3 024 308 372
	Marknadsvärde	2 980 720 222	3 384 408 035
	Övervärde	347 960 224	360 099 663
Not 7	Utländska aktier och andelar	2021	2020
	Ingående anskaffningsvärde	553 307 028	552 925 737
	Investeringar	1 709 349	633 381 291
	Avyttringar	-493 519 062	0
	Utgående anskaffningsvärde	1 769 137 598	553 307 028
	Marknadsvärde	2 981 616 292	486 097 432
	Under/Övervärde	1 212 478 694	-67 209 596
Not 8	Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	2021	2020
	Ställda panter		
	Säkerheter för aktieterminer	0	10 610 000
	Eventalförpliktelser		
	Valutatermin USD 2020-2021		123 141 079
	Valutatermin USD 2021-2022	967 907 026	
	Valutatermin GBP 2020-2021		105 327 467
	Valutatermin GBP 2021-2022	0	
	Valutatermin EUR 2020-2021		805 072 938
	Valutatermin EUR 2021-2022	1 134 316 392	
		2 102 223 418	1 033 541 484
	Investeringsåtaganden	795 508 734	790 769 404

Not 9 Händelser efter bokslutsårets utgång

Med anledning av kriget i Ukraina har Östersjöstiftelsens styrelse beslutat att avsätta medel upp till 10 mnkr för akuta åtgärder samt uttalat att styrelsen är beredd att på lång sikt avsätta medel motsvarande ett års utbetalning till Södertörns högskola.

Per den sista februari 2022 var marknadsvärdet på stiftelsens finansiella tillgångar 8 744 416 mnkr. Stiftelsens avkastning var negativ med 3,8 procent under de två inledande månaderna. Den negativa avkastningen under inledningen av året beror framför allt på rådande världsläget. Rysslands invasion av Ukraina har skapat en säkerhetspolitisk situation i vårt närområde som fört oss tillbaka till kalla krigets dagar. Nu sker återigen upprustning. Detta bidrar till stor osäkerhet om hur detta påverkar den globala ekonomiska utvecklingen på både kort och medellång sikt och detta har även skakat om finansmarknaderna, inte minst världens börser.

Stiftelsens marknadsnoterade tillgångar påverkats självfallet av att tillgångspriser sjunker. Stiftelsen har dock en diversifierad portfölj av stabila tillgångar utan direkt exponering mot de krigförande länderna.

Den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Lars Haikola
Ordförande

Ann-Marie Ekengren
Vice ordförande

Åke Gustafson

Jenny Larsson

Katarina Leppänen

Anders Ljunggren

Ilkka Henrik Mäkinen

Stefan Nyström

Helena Sandberg

Vår revisionsberättelse har avgivits den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Jens Karlsson
Auktoriserad revisor

Suzanne Messo
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa, org.nr 802400–4155

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa för år 2021.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2021 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning av Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa för år 2021.

Enligt vår uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande.

Stockholm den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Ernst & Young AB

Jens Karlsson
Auktoriserad revisor

Suzanne Messo
Auktoriserad revisor

ÖSTERSJÖSTIFTELSEN

ostersjostiftelsen.se